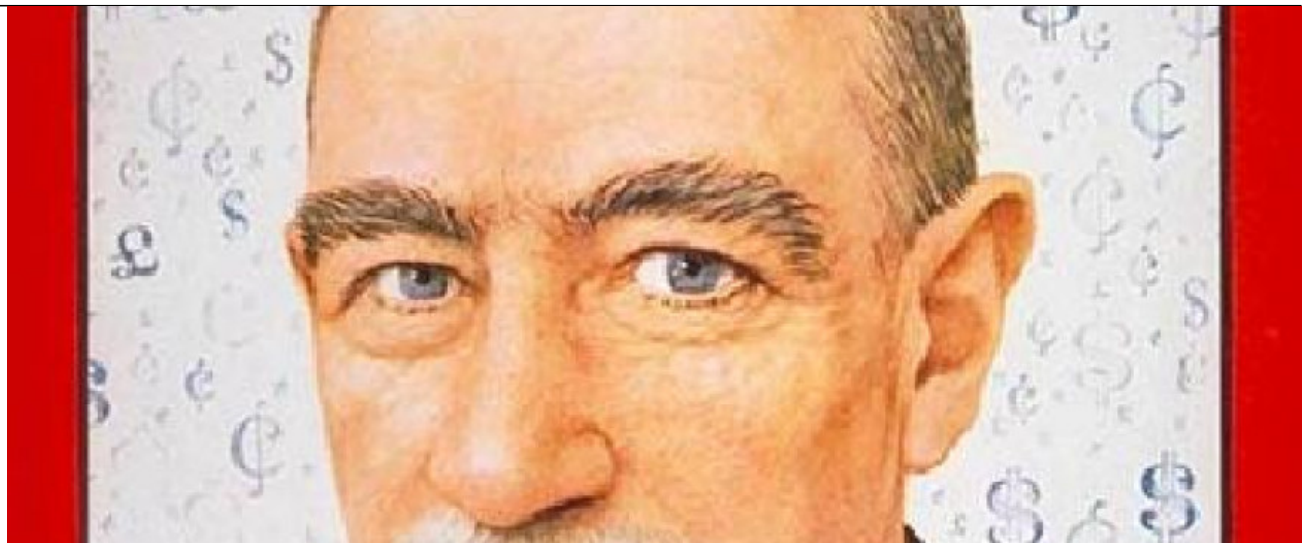

Kitekint? - Keynes öröksége

2009 december 08. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Mit hagyott az utókorra John Maynard Keynes? Mit érdemes megfogadnunk tanácsaiból a mai válságban? Hogyan függ össze erkölcs, politika és közgazdaság?

Keynes a családjára, barátaira, egyetemére és nemzetére hagyta ma 25 millió dollárt ér? vagyonát. Az egyik legjobb Keynes-monográfia szerz?je azonban azt állítja, hogy igazi hagyatéka a gondolataiban van. Keynes

közgazdasági életm?ve négy gondolat köré épül. Az els? egy felismerés: a gazdaság minden országban merev és rugalmatlan, ezért nem jön létre kell? számú munkahely, és az államnak kell beavatkoznia, hogy elkerüljük a hosszú távú munkanélküliséget. A második egy félelem: a szabad társadalom nem marad fenn, ha tömeges munkanélküliség alakul ki. Hosszú távon elt?nhet ugyan a tömeges munkanélküliség, de hosszú távon mindannyian halottak vagyunk, miközben rövid távon a tömeges munkanélküliség forradalmakat hoz, ami a szabad társadalmak végét jelenti. A harmadik egy aggodalom: még gyors növekedés esetén is korlátozottak a beruházási lehet?ségek egy gazdaságban, miközben magasak a megtakarítások, tehát állami beavatkozás nélkül nem lesz elég kereslet, és válság alakul ki. A negyedik egy kétség: ha a múlt statisztikái alapján adnak jöv?beli el?rejelzéseket, akkor a politikusok saját érdekeik szerint használják majd az államot, a költségvetést és az adókat, amib?l újból válság lehet.

Keynes azt ajánlja, hogy gazdasági visszaesés esetén az állam teremtsen keresletet, indítson beruházásokat, vállaljon költségvetési deficitet, mert így el?zheti meg a tömeges munkanélküliséget, ami súlyosbítja a helyzetet, és végül válságot okoz. Azt is mondja azonban, hogy jó id?kben az állam halmozzon fel költségvetési többletet, mert a túl sok pénz elszabadítja az inflációt - ezt a részt azonban sokan nem olvasták. Keynes lefektette az anticiklikus gazdaságpolitika alapjait, és tanácsait használták is a második világháború utáni kormányok szerte a világon. Még ma is vita folyik arról, hogy az 1950 és 1973 közötti "aranykorszak" mennyiben köszönhet? a keynesi receptek követésének.

A második világháború során az Egyesült Államok technológiai forradalmat hajtott végre, és a háborús technikák gazdasági alkalmazása segítette a japán, német és más gazdasági csodákat. Az alacsony energia- és nyersanyagárak is segítettek. Az IMF és a Világbank csak 1944-es megalapításuk után 15 évvel kezdik meg valódi m?ködésüket, de a Keynes által lefektetett alapok - rögzített árfolyamokra épül? szabad kereskedelem és valutakonvertibilitás - mégis hatottak. Az Egyesült Államok politikai döntése is támogatta a konjunktúrát, mert a szovjet fenyegetés árnyékában elindította a Marshall-tervet, s hozzájárult a nyugat-európai valuták leértékeléséhez és az európai fizetési rendszer létrehozásához. A varázslathoz, az 1950 utáni hosszú és teljes konjunktúrához sok eszköz kellett, de mindenekel?tt kellett egy varázsló: Keynes, aki a munkanélküliséget nevezte meg a demokrácia és a jólét legf?bb ellenségének.

Az 1970-es években elszabadult az infláció, hatalmas költségvetési hiányok alakultak ki, és jött az ellenforradalom: Hayek és Friedman a közgazdaságban, Thatcher és Reagan a politikában kérd?jelezték meg Keynes gondolatait. Már nem a munkanélküliséget, hanem az inflációt tekintették els? számú közellenségnek, ezért az 1980-as évtizedben a fejlett gazdaságokban megugrott a munkanélküliség. A szovjet rendszer felbomlása után - mint 1945 után is - jött egy újabb technológiai forradalom, de azóta is rendre visszatérnek a válságok: most éppen egy globális pénzügyi válságban élünk, és a fejlett világot gazdasági krízis is fenyegeti.

Keynes életm?vét egy finom fonal, az erkölcs fonala f?zi össze, mert a munkanélküliség - tehát a szegénység - elleni harcot tekinti a közgazdaság és politika kulcsfeladatának. Magyarország akkor léphet ki a válságból, ha visszatér az erkölcs ösvényére, vagyis a teljes foglalkoztatás politikájához.

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló